INTERNET VA IJTIMOIY TARMOQLARNING TA'LIMGA TA'SIRI

Chirchiq davlat pedagogika universiteti, Pedagogika fakulteti
Pedagogika yo'nalishi 1-kurs talabalari
Baxtiyorova Zumrad Akbar qizi
baxtiyorovazzz2@gamil.com
Xudoyqulova Charos Abdurasul qizi
charosxudoyqulova@gmail.com
Ilmiy rahbar: Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Pedagogika fakulteti pedagogika kafedrasi o'qituvchisi
Kaldibekov Alibek Bolatbekovich
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0006-7594-8009
alipolatovich@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada internet va ijtimoiy tarmoqlarning zamonaviy ta'lim tizimiga ta'siri ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida raqamli texnologiyalarning o'quv jarayoniga integratsiyasi, ijtimoiy tarmoqlarning didaktik imkoniyatlari, o'quvchilarning motivatsiyasi va bilim olish faoliyatiga ta'siri o'rganilgan. Shuningdek, internetdan foydalanishdagi xavflar, axborot xavfsizligi va mediamadaniyat masalalari ko'rib chiqilib, samarali foydalanish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: internet, ijtimoiy tarmoqlar, ta'lim, raqamli savodxonlik, mediamadaniyat, onlayn ta'lim, innovatsiya

Annotation: This article analyzes the impact of the Internet and social networks on modern education from theoretical and practical perspectives. It explores the integration of digital technologies into the learning process, the didactic potential of social media, and their influence on students' motivation and learning outcomes. The study also addresses issues such as information security, media literacy, and risks associated with internet use, providing recommendations for effective implementation.

Keywords: internet, social networks, education, digital literacy, media culture, online learning, innovation

Аннотация: В данной статье анализируется влияние интернета и социальных сетей на современную систему образования с теоретической и практической точек зрения. Рассматриваются интеграция цифровых технологий в учебный процесс, дидактические возможности социальных сетей, их влияние на мотивацию и успеваемость учащихся. Также затрагиваются вопросы информационной безопасности и медиаграмотности.

Ключевые слова: интернет, социальные сети, образование, цифровая грамотность, медиакультура, онлайн-обучение, инновации

KIRISH

Bugungi kunda internet va ijtimoiy tarmoqlar inson hayotining ajralmas qismiga aylangan. Ular nafaqat aloqa vositasi, balki bilim olish, tajriba almashish va rivojlanish platformasi sifatida ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, ta'lim sohasida bu texnologiyalar katta o'zgarishlarga sabab bo'ldi. An'anaviy ta'lim modeli asta-sekin raqamli ta'limga o'tmoqda. O'quvchilar endilikda faqat darslik bilan cheklanib qolmay, balki internet

orqali keng ko‘lamli bilimlarga ega bo‘lmoqda. Shu sababli internet va ijtimoiy tarmoqlarning ta’limga ta’sirini o‘rganish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Internet ta’lim olish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirdi. Avvallari ma’lumot olish uchun kutubxonaga borish yoki o‘qituvchidan yordam so‘rash zarur bo‘lgan bo‘lsa, bugungi kunda esa bir necha soniya ichida istalgan mavzu bo‘yicha ma’lumot topish mumkin. Onlayn kurslar, video darslar va elektron kutubxonalar o‘quvchilarga mustaqil bilim olish imkonini bermoqda. Bu esa ularning fikrlash doirasini kengaytirib, o‘z ustida ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.[1]

ASOSIY QISM

Ijtimoiy tarmoqlar ham ta’lim jarayonida muhim rol o‘ynamoqda. Ular orqali o‘quvchilar turli foydali ma’lumotlarga ega bo‘lishlari, bilim almashishlari va savollariga tezkor javob olishlari mumkin. Shuningdek, o‘qituvchilar ham bu platformalar orqali o‘quvchilar bilan aloqani mustahkamlashlari va dars jarayonini yanada qiziqarli tashkil etishlari mumkin.

Biroq, internet va ijtimoiy tarmoqlarning salbiy tomonlari ham mavjud. Eng asosiy muammo - o‘quvchilarning diqqatining chalg‘ishi va vaqtni samarasiz sarflashidir. Ko‘plab o‘quvchilar dars o‘rniga ijtimoiy tarmoqlarda ortiqcha vaqt o‘tkazadilar. Bu esa ularning bilim darajasiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi.

Shuningdek, internetda noto‘g‘ri va ishonchsiz ma’lumotlar ham ko‘p uchraydi. O‘quvchilar bunday ma’lumotlarni ajrata olmasliklari natijasida noto‘g‘ri bilimga ega bo‘lishlari mumkin. Yana bir muhim muammo - internetga qaramlik bo‘lib, u o‘quvchilarning sog‘lig‘i va ruhiy holatiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun o‘quvchilarda media savodxonlikni rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Ularni internetdan to‘g‘ri va maqsadli foydalanishga o‘rgatish zarur. Shuningdek, ota-onalar va o‘qituvchilar tomonidan nazoratni kuchaytirish, foydali ta’limiy resurslardan foydalanishni targ‘ib qilish ham muhim hisoblanadi.

MUHOKAMA

Internet ta’lim jarayonini demokratlashtirishga xizmat qiladi. Uning asosiy afzalliklaridan biri - axborotning ochiqligidir. Bugungi kunda o‘quvchi yoki talaba dunyoning nufuzli universitetlari kutubxonalaridan foydalanishi, ochiq ma’ruza kurslarini (MOOC) tinglashi va real vaqt rejimida o‘z bilimini boyitishi mumkin.

Ikkinchi muhim jihat - masofaviy ta’limning shakllanishi. Internet geografik to‘siqlarni bartaraf etib, har bir shaxsga o‘zi xohlagan vaqtda va o‘zi xohlagan joyda bilim olish imkonini beradi. Bu esa umrbod ta’lim (Life-long learning) konsepsiyasini amaliyotga tatbiq etishning eng samarali yo‘lidir.

Ijtimoiy tarmoqlar (Telegram, YouTube, LinkedIn) esa ta’limda kommunikativ platforma vazifasini o‘tamoqda. Professional guruhlar, ilmiy kanallar va pedagogik hamjamiyatlar o‘zaro tajriba almashish va jamoaviy loyihalarni amalga oshirish uchun qulay muhit yaratmoqda.

Ijobiy tomonlar bilan bir qatorda, ijtimoiy tarmoqlarning ta’lim sifatiga salbiy ta’siri ham mutaxassislar tomonidan keng muhokama qilinmoqda. Birinchidan, axborotning ishonchliligi masalasi. Internetda tekshirilmagan, ilmiy asosga ega bo‘lmagan va chalg‘ituvchi

[1]Castells, M. *The Internet Galaxy: Reflections on the Internet, Business, and Society*. – Oxford: Oxford University Press, 2001. – 304 p.

ma'lumotlarning ko'pligi o'quvchilarda noto'g'ri tasavvurlar shakllanishiga sabab bo'lishi mumkin.

Ikkinchidan, diqqatning tarqoqligi. Ijtimoiy tarmoqlardagi qisqa va tez-tez almashuvchi kontentlar (videoroliklar, xabarlar) yoshlarda "klipcha fikrlash" (clip thinking) fenomenini keltirib chiqarmoqda. Bu esa talabalarning murakkab va uzun ilmiy matnlarni tahlil qilish, diqqatni uzoq vaqt bir nuqtaga jamlash qobiliyatini pasaytiradi.

Uchinchidan, ijtimoiy izolyatsiya va kiber-bulling. Virtual muloqotning ko'payishi real hayotdagi muloqot ko'nikmalarining zaiflashishiga va turli psixologik bosimlarga yo'l ochishi mumkin.

XULOSA

Internet va ijtimoiy tarmoqlar - bu shunchaki qurol. Undan qanday maqsadlarda foydalanish ta'lim oluvchining va unga yo'nalish beruvchi pedagogning raqamli savodxonligiga bog'liq. Ta'lim tizimida internetni taqiqlash emas, balki undan oqilona foydalanish madaniyatini shakllantirish lozim.

Pedagoglar o'quvchilarga axborotni saralash (fakt-cheking), tanqidiy tahlil qilish va raqamli gigiyena qoidalariga rioya qilishni o'rgatishlari shart. Faqat shundagina internet va ijtimoiy tarmoqlar ta'lim sifatini pasaytiruvchi omil emas, balki shaxs rivojiga xizmat qiluvchi kuchli vositaga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Castells, M. *The Internet Galaxy: Reflections on the Internet, Business, and Society*. – Oxford: Oxford University Press, 2001. – 304 p.
2. Selwyn, N. *Education and Technology: Key Issues and Debates*. – London: Bloomsbury Academic, 2016. – 256 p.
3. Boyd, D. *It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens*. – New Haven: Yale University Press, 2014. – 281 p.
4. Carr, N. *The Shallows: What the Internet Is Doing to Our Brains*. – New York: W.W. Norton & Company, 2010. – 276 p.
5. UNESCO. *Digital education transformation: Guidelines and policy recommendations*. – Paris: UNESCO Publishing, 2022. – 120 p.
6. Anderson, T. *The Theory and Practice of Online Learning*. – Edmonton: Athabasca University Press, 2008. – 472 p.
7. Turkle, S. *Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other*. – New York: Basic Books, 2011. – 360 p.
8. Livingstone, S. *Children and the Internet*. – Cambridge: Polity Press, 2009. – 304 p.
9. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. *Raqamli ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi*. – Toshkent, 2021. – 45 b.
10. Abduqodirov, A. A. *Raqamli ta'lim psixologiyasi va pedagogikasi*. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2022. – 280 b.